

28 NOV. 2001

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 2144/2001

1276

Návrh

poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jozefa KUŽMU
a Alexandra ŠLAFKOVSKÉHO

na vydanie

**zákona o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci
a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov**

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky

schvaľuje

návrh poslancov Národnej rady
Slovenskej republiky Jozefa KUŽMU
a Alexandra ŠLAFKOVSKÉHO
na vydanie zákona o zákaze
šikanovania fyzických a právnických
osôb orgánmi verejnej moci
a o zmene a doplnení niektorých
ďalších zákonov

Bratislava november 2001

Národná rada Slovenskej republiky

II. volebné obdobie

Poslanecký návrh

Zákon

z 2001

o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov

Preambula

Vzťah občana – platiteľa daní a poplatkov k verejnej moci musí byť vo vyspelej demokratickej krajine vzťahom partnerským a rovnocenným. V skutočnosti to však je na Slovensku inak a preto sa NR SR rozhodla túto problematiku upraviť zákonom.

Čl. I.

§ 1

Tento zákon upravuje podmienky týkajúce sa zákazu šikanovania fyzických osôb a právnických osôb (ďalej len „osoba“) zo strany orgánov verejnej moci¹, definuje pojmy a ostatné náležitosti.

§ 2

- (1) Šikanovaním osoby orgánmi verejnej moci sa pre účely tohto zákona rozumie, ak orgán verejnej moci od osoby:
- vyžaduje dokument, ktorý má orgán verejnej moci k dispozícii alebo má k nemu prístup;
  - vyžaduje pre vlastnú potrebu dokument, ktorý vydáva orgán verejnej moci samotný alebo iný orgán verejnej moci.
- (2) Šikanovanie osôb orgánmi verejnej moci sa zakazuje.

---

¹ Čl. 26 ods. 5 Ústavy SR

§ 3

- (1) Orgány verejnej moci sú povinné v prípade, že dokumenty podľa § 2 ods. 1 tohto zákona nemajú k dispozícii alebo k nim nemajú prístup, pre vlastnú potrebu si sami tieto vyžiadať alebo zabezpečiť od toho orgánu verejnej moci, ktorý je zo zákona povinný viesť príslušný informačný systém.
- (2) Ustanovenie § 2 ods. 2 sa nevzťahuje na verejné obstarávanie alebo obdobné procesy hradené z verejných prostriedkov podľa osobitného predpisu.²

Čl. II.

§ 4

Zákon SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení

zákona SNR č. 524/1990 Zb.,

zákona SNR č. 295/1992 Zb.,

zákona NR SR č. 237/1993 Z.z.,

zákona NR SR č. 248/1994 Z.z.,

zákona NR SR č. 250/1994 Z.z.,

zákona NR SR č. 207/1995 Z.z.,

zákona NR SR č. 285/1995 Z.z.,

zákona NR SR č. 168/1996 Z.z.,

nálezu Ústavného súdu SR č. 319/1998 Z.z.,

zákona č. 313/1999 Z.z.,

zákona č. 211/2000 Z.z. a

zákona SNR č. 266/1992 Zb.,

zákona SNR č. 511/1992 Zb.,

zákona NR SR č. 42/1994 Z.z.,

zákona NR SR č. 249/1994 Z.z.,

zákona NR SR č. 202/1995 Z.z.,

zákona NR SR č. 265/1995 Z.z.,

zákona NR SR č. 160/1996 Z.z.,

zákona NR SR 143/1998 Z.z.,

zákona 298/1999 Z.z.,

zákona č. 195/2000 Z. z.,

zákona č. 367/2000 Z.z.

sa dopĺňa takto:

1. Za § 42a sa vkladá nový § 42b na v znení:

„§ 42b

Šikanovanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby orgánom verejnej moci
Šikanovanie podľa osobitného predpisu^{3b)} je priestupkom. Za tento priestupok je možné udeliť pokutu od 500,- do 500.000,- korún. 50% z udelenej pokuty je príjmom občana, ktorý bol orgánom šikanovaný a zostávajúca časť je príjmom štátneho rozpočtu.“

2. Poznámka pod čiarou č. 3b znie:

(1) „^{3b)}Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č..... o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci.“

Čl. III.

§ 5

Zákon NR SR č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení

zákona NR SR č. 123/1996 Z.z.,

zákona NR SR č. 70/1997 Z.z.,

zákona NR SR č. 232/1999 Z.z.,

zákona NR SR č. 142/2000 Z.z.,

zákona NR SR č 224/1996 Z.z.,

zákona NR SR č. 1/1998 Z.z.,

zákona NR SR č. 3/2000 Z.z.,

zákona NR SR č. 211/2000 Z.z.

² napr. Zákon o verejnom obstarávaní

a zákona NR SR č. 468/2000 Z.z. sa dopĺňa takto:

1. V §4 ods. 2 písm. f sa za odkazom na poznámku pod čiarou nahrádza bodka čiarkou.

2. V §4 v odseku 2 sa za písmeno f) vkladá nové písmeno g) v znení:

„g) o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci^{4a)}.“

3. Poznámka pod čiarou č. 4a znie:

„^{4a)}Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č..... o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci“

Čl. IV.

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 6

Ustanovenia zákonov a všeobecne záväzných predpisov, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami §§ 2 a 3 tohto zákona, sú orgány verejnej moci povinné uviesť do súladu s týmto zákonom najneskôr do 12 mesiacov odo dňa, keď tento zákon nadobudne účinnosť.

§7

Tento zákon nadobúda účinnosť 1.1.2002.

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Vzťah človeka – občana a daňového poplatníka – k štátu je založený na rovnoprávnosti. Štát, jeho inštitúcie a úradníci, ktorí ho predstavujú, majú medzi inými funkciami a povinnosťami za úlohu aj presvedčiť daňových poplatníkov o tom, že existencia štátu a jeho orgánov je v bytostnom záujme občanov .

Vzťah občanov a firiem – teda fyzických a právnických osôb – k štátu by v modernej demokratickej spoločnosti mal byť vzťahom partnerským. V takomto vzťahu nemajú miesto zbytočné preháňanie, príkazy a zákazy, ktoré nie sú nevyhnutné, ani iné príkoria spôsobované jedným z partnerov tomu druhému. Bohužiaľ, dnešný stav v Slovenskej republike nesvedčí o tom, že by orgány verejnej moci, ktoré štát reprezentujú, považovali občanov a firmy za svojich partnerov. **Orgány verejnej moci k občanom pristupujú z pozície moci, ktorá je charakteristická aroganciou a neochotou. Ilustráciou tohoto stavu je už len to, že pre občanov a firmy používajú neosobné a ponižujúce označenie „stránka“.**

Ešte smutnejší je fakt, že orgány verejnej moci namiesto snahy čo najlepšie vyhovieť želaniu tých, ktorí sa na nich obracajú, hľadajú spôsoby, pre ktoré sa niečo urobiť nedá. Na to im slúži množstvo vyžadovaných dokumentov a potvrdení, ktorými je podmienené úspešné vybavenie takmer každej žiadosti. Zo žiadateľa sa stáva poštový doručovateľ medzi úradmi. Svoj pracovný čas trávi vybavovaním potvrdení, ktoré od neho žiada nejaký úrad, a musí pritom navštíviť množstvo iných úradov, ktoré mu v lepšom prípade vydajú dokumenty a potvrdenia potrebné na získanie toho, čo vlastne celkom pôvodne chcel. Množstvo z týchto potvrdení a informácií je navyše úplne zbytočných a nezmyselných, a je otázne, načo sa vedie ich evidencia a načo existujú úrady, ktoré ich vydávajú. Tento stav je neúnosný a treba ho zmeniť.

Faktom je, že za tento stav nie sú zodpovedné orgány verejnej moci a už vôbec nie ich zamestnanci. Oni iba dodržiavajú zákon a iné všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré predpokladajú podriadené postavenie jednotlivcov vo vzťahu k štátu. Preto je tento stav nevyhnutné meniť tiež zákonom.

Tento zákon je takou normou, ktorá tento stav zmení. Okrem toho, že spolu so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám dostane vzťah občan – štát bližšie k partnerskému, vytvorí aj tlak na racionalizáciu výkonu moci v štáte. Rozprúdi sa diskusia o potrebnosti mnohých dnes požadovaných potvrdení a dokumentov. Veľmi pravdepodobne sa zrušia mnohé z 330 evidencií, ktoré o občanoch a firmách dnes orgány verejnej moci často duplicitne vedú. Preto dopad na štátny rozpočet bude v konečnom dôsledku pozitívny.

Oveľa dôležitejší je však pozitívny dopad tohoto zákona na sebavedomie občanov Slovenskej republiky, na vzťah štátu k nim, na kvalitu života občanov a firiem. Namiesto behania po úradoch sa budú občania venovať svojej práci a firmy podnikaniu. Zmení sa aj vzťah občanov k úradom. Nebudú ich už považovať za zbytočných darmožráčov, ktorí im iba strpčujú život a stavajú prekážky do cesty ich iniciatívy.

Medzinárodné dokumenty ale aj ústava zakotvuje také práva, ako právo na :

- participovanie na tvorbe rozhodnutí štátnych orgánov,
- na samosprávu,
- na informácie,
- na občiansku spoločnosť.

Účelom administratívy a je jedno či ide o štátnu správu alebo územnú samosprávu – je správa vecí verejných a najmä rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb.

Úsilím každej vlády by malo byť vytvorenie takých organizačných, technických, materiálnych, legislatívnych podmienok a tomu zodpovedajúceho personálneho obsadenia úradov, aby sa správa vecí verejných stávala rýchlejšou, kvalitnejšou a aby jej výkon bol spojený s menším zaťažením osôb, či už ide o občanov alebo úradníkov.

Za kľúčový treba považovať princíp efektivity, ktorý vychádza z potreby zlepšenia komunikácie medzi štátnymi orgánmi a verejnosťou tak, aby sa nezvyšovala administratívna náročnosť a byrokracia.

Neustály nárast pracovníkov vo verejnom sektore, rozširovanie počtu úradníkov hovorí samo za seba. Zvyšujúce sa počty úradníkov potrebujú faktickú alebo predstieranú náplň práce.

Na strane druhej ale dlhú dobu – niekedy až roky – trvá, kým sa vec „vybaví“, resp. kým rozhodnutie nadobudne právoplatnosť.

Na vine nie je ale vždy iba liknavosť, nečinnosť, neprofesionalita či neochota úradníka, ale neraz aj zložitnosť až nepoužiteľnosť platnej právnej úpravy. Zmeny v procesných normách, ale aj v hmotnoprávných predpisoch sú nevyhnutné. Zjednodušené, skrátené a zároveň unifikované konanie pred úradmi môže mnohé z problémov odstrániť.

Jednou z vecí, ktoré môže veci relatívne rýchlo uľahčiť, je aj minimalizovanie a zjednodušenie dokumentov a dokladov, ktoré musí občan predkladať v styku s úradmi.

Účelom predloženej normy je návrh, aby občan nemusel predkladať úradom tie doklady – kópie, výpisy, osvedčenia, ... – ktoré vydávajú, evidujú a archivujú orgány verejnej moci a teda si ich môžu sami vyžiadať, zabezpečiť, resp. priamo „stiahnuť“ z internetu.

Zákonom dôjde aj k naplneniu programového vyhlásenia vlády SR, ktoré predpokladá modernizáciu a internetizáciu výkonu verejnej správy a je v súlade s deklarovaným trendom prechodu k elektornickej vláde.

Nároky na štátny rozpočet :

- v zásade nijaké, pretože tak či inak by k modernizácií, zavádzaniu internetu a pod. muselo postupne dôjsť.
- príjmy štátneho rozpočtu sa zvýšia o polovicu zo sumy udelených pokút podľa §4 tohto zákona

Nároky na zvýšenie počtu pracovníkov :

- nepredpokladá sa nárast počtu pracovníkov vo verejnom sektore, naopak po spustení systému možno aj racionalizovať a redukovať stávajúce stavy.

B. Osobitná časť

K preambule

Vzhľadom na závažnosť tohoto zákona a predpokladaný široký pozitívny dopad sa predkladateľ rozhodol stručne vysvetliť jeho účel v preambule.

K §1

Uvádza sa obsah zákona.

K §2

Definuje sa pojem „šikanovanie osoby orgánmi verejnej moci“. Pojem „šikanovanie“ predkladateľ zvolil zámerne preto, aby sa zvýraznila nenormálnosť a neprijateľnosť takéhoto postupu zo strany orgánov verejnej moci. Za šikanovanie sa považuje, ak orgán verejnej moci neodôvodnene požaduje od občana informáciu alebo dokument, ktorým podmieňujú uskutočnenie nejakého úkonu, ak pritom tento dokument alebo informáciu má k dispozícii on samotný alebo iný orgán verejnej moci. Takéto správanie sa ods. 2 zakazuje.

Vo forme odvolávky na Ústavu SR sa ustanovuje okruh subjektov, ktorých sa zákon týka.

K §3

Upresňuje sa okruh informácií, ktorých sa zákon týka. Uvádza sa spôsob, akým sa orgán verejnej moci získava informáciu, ktorú má k dispozícii iný orgán verejnej moci na základe identifikácie a osobných údajov fyzickej alebo právnickej osoby.

Navrhujeme, aby sa tento zákon nevzťahoval na úkony podľa zákona o verejnom obstarávaní, ktoré sú opravené osobitným spôsobom a sú špecifickým prípadom kontaktu štátu s občanmi.

K §4

Za porušenie tohoto zákona je potrebné udeliť sankciu. Navrhujeme, aby bolo porušenie tohoto zákona priestupkom a aby sa zaň udeľovala pokuta vo primeranej výške. Na zvýraznenie presadzovania partnerského vzťahu občana a štátu navrhujeme, aby pokuta bola v rovnakom diele príjmom štátneho rozpočtu i šikanovaného občana. Na dosiahnutie tohoto zámeru je potrebné doplniť zákon o priestupkoch.

K §5

Navrhujeme, aby za úkony vyžadované orgánmi verejnej moci navzájom medzi sebou nebol stanovený správny poplatok. Je potrebné doplniť príslušné oslobodzovacie ustanovenie do zákona o správnych poplatkoch.

K §6

Ustanovuje sa prechodné ustanovenie, podľa ktorého sú subjekty ktorých sa zákon dotýka povinné upraviť legislatívu v súlade s týmto zákonom.

K §7

Navrhujeme účinnosť zákona od 1.1.2002.

Doložka zlučiteľnosti návrhu zákona s právom Európskej únie

1. Navrhovateľ zákona:
poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Jozef Kužma
2. Názov návrhu zákona:
Zákon o zákaze šikanovania fyzických a právnických osôb orgánmi verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov
3. V práve Európskej únie je problematika návrhu zákona upravená v týchto dokumentoch:
nie je upravená
4. Návrh zákona svojou problematikou:
nepatrí medzi prioritné oblasti aproximácie práva uvedené v čl. 70 Európskej dohody o pridružení a nepatrí medzi priority odporúčané v Bielej knihe Komisie Európskych spoločenstiev.
5. Charakteristika právnych noriem Európskej únie, ktorými je upravená problematika návrhu zákona:
bezpredmetné
6. Vyjadrenie stupňa kompatibility návrhu zákona s právnou normou Európskej únie:
bezpredmetné